

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาเพื่อศึกษาสิ่งก่อความเครียดของเด็กวัยรุ่นนธาสีเมียที่มีอายุ 10-19 ปี ที่มารับการตรวจรักษาในหึ่งตรวจพิเศษเด็ก 3 แผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระหว่างเดือนเมษายน-มิถุนายน พ.ศ. 2544 จำนวน 90 ราย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงเป็นเด็กวัยรุ่นนธาสีเมียที่มีอายุ 10-19 ปีได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าป่วยเป็นเบต้าธาสีเมีย เมเจอร์ และเบต้าธาสีเมีย ฮีโมโกลบิน อี ที่มีอาการรุนแรงคล้าย เบต้าธาสีเมีย เมเจอร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์โดยการหาความถี่ ร้อยละ และการจัดกลุ่มข้อมูลจากคำถามปลายเปิด ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สำหรับลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นเด็กวัยรุ่นนธาสีเมียจำนวน 90 ราย มากกว่าครึ่งหนึ่งเล็กน้อย (ร้อยละ 55.6) เป็นเพศหญิง และอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นร้อยละ 58.9 โดยเกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง (ร้อยละ 48.9) มีการศึกษาระดับประถมศึกษาโดยร้อยละ 35.6 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 30.1 โดยกลุ่มตัวอย่างไม่ได้เรียนต่อร้อยละ 28.8 กลุ่มตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 52.2) อยู่ในครอบครัวเดี่ยว และส่วนใหญ่มิรายได้ของครอบครัวโดยรวมอยู่ในช่วง 1,501-6,500 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 82.2) และมีรายได้ของครอบครัวไม่พอเพียง (ร้อยละ 74.4) กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 95.6) มีแหล่งช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาลโดยร้อยละ 83.3 เป็นผู้ป่วยเด็กในพระบรมราชานุเคราะห์ กลุ่มตัวอย่างประมาณ 2 ใน 3 ป่วยเป็นเบต้าธาสีเมีย เมเจอร์ และมีระยะเวลาการเจ็บป่วยในช่วง 10-15 ปี (ร้อยละ 65.6 และร้อยละ 67.8 ตามลำดับ) และส่วนใหญ่อยุ่ได้รับการรักษาอยู่ในโรงพยาบาล 1-5 ครั้ง (ร้อยละ 75.6) สาเหตุการอยู่โรงพยาบาลส่วนใหญ่อือ การติดเชื้อ (ร้อยละ 88.9) มากกว่า 2 ใน 3 ของผู้ป่วยเด็กเคยเข้ารับการผ่าตัดม้าม (ร้อยละ 72.2) และทุกราย (ร้อยละ 100) ได้รับการรักษาด้วยการเติมเลือดเมื่อระดับฮีโมโกลบินต่ำกว่า 10 gm% เติมน้ำขับเหล็ก และรับประทานวิตามินรวม และ โฟลิก แอสิด

นอกจากนี้ผู้ปวยเด็กส่วนใหญ่มีน้ำหนัก และส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ (ร้อยละ 83.3 และร้อยละ 90 ตามลำดับ)

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเด็กวัยรุ่นชนชั้นกลางมีจำนวน 90 ราย ในจำนวนนี้ตั้งแต่ครั้งหนึ่ง หรือมากกว่าครั้งหนึ่งระบุว่ามีความเครียดภายในบุคคล ระหว่างบุคคล และภายนอกบุคคล ดังต่อไปนี้

สถานการณ์ที่เป็นสิ่งก่อความเครียดภายในบุคคลของเด็กวัยรุ่นชนชั้นกลาง (intrapersonal stressors) และเหตุผล

1. สถานการณ์ที่เป็นสิ่งก่อความเครียดภายในบุคคลด้านร่างกาย

เด็กวัยรุ่นชนชั้นกลางที่ระบุว่ามีความเครียด และในจำนวนนี้ครั้งหนึ่ง หรือมากกว่า ครั้งหนึ่งระบุว่า สถานการณ์เหล่านั้น เป็นสิ่งก่อความเครียดภายในบุคคลด้านร่างกายและเหตุผล ได้แก่ สถานการณ์การมีอาการช็อคอ่อนเพลีย เหนื่อยง่าย (ร้อยละ 97.4 ของ 78 ราย) เพราะทำให้ออกกำลังกายมากไม่ได้ (ร้อยละ 67.1) สถานการณ์การที่ไม่สามารถเล่นกีฬาออกกำลังกายได้เหมือนเพื่อน (ร้อยละ 95.9 ของ 73 ราย) เนื่องจากเหนื่อยเร็วกว่าเพื่อน (ร้อยละ 55.7) สถานการณ์การมีรูปร่างเล็กกว่าเพื่อน (ร้อยละ 78.7 ของ 61 ราย) เพราะทำให้ถูกเพื่อนล้อเลียน (ร้อยละ 56.3) สถานการณ์การมีรูปร่างเล็กกว่าญาติพี่น้อง (ร้อยละ 77.1 ของ 48 ราย) เพราะรู้สึกว่ารูปร่างไม่ดี (ร้อยละ 51.3) สถานการณ์การไม่มีลักษณะความเป็นหนุ่มสาวเหมือนเพื่อน (ร้อยละ 83.1 ของ 59 ราย) เพราะทำให้รู้สึกอขายที่ไม่เหมือนเพื่อน (ร้อยละ 51.1) สถานการณ์การมีเลือดกำเดาไหลบ่อยครั้ง (ร้อยละ 92 ของ 75 ราย) เพราะทำให้หายใจไม่สะดวก แสบคอ (ร้อยละ 75.4) สถานการณ์การมีท้องโต (ร้อยละ 91.5 ของ 59 ราย) เพราะทำให้รู้สึกอขายไม่สะดวก (ร้อยละ 66.7) แลสถานการณ์การมีไข้หนาวสั่น มีผื่นคันจากการเดิมเลือด (ร้อยละ 88.9 ของ 63 ราย) เพราะทำให้รู้สึกไม่สุขสบาย (ร้อยละ 100)

2. สถานการณ์ที่เป็นสิ่งก่อความเครียดภายในบุคคลด้านจิตใจอารมณ์

เด็กวัยรุ่นชนชั้นกลางที่ระบุว่ามีความเครียดพบว่า ครั้งหนึ่งหรือมากกว่าครั้งหนึ่งระบุว่า สถานการณ์เหล่านั้น เป็นสิ่งก่อความเครียดภายในบุคคลด้านจิตใจอารมณ์คือ สถานการณ์การมี

หน้าตาแบบธาลัสซีเมีย (ร้อยละ 63.2 ของ 87 ราย) เพราะทำให้รู้สึกไม่ชอบที่ใบหน้าแตกต่างจากเพื่อน (ร้อยละ 100) และสถานการณ์การมีสีผิวเหลืองคล้ำ (ร้อยละ 87.3 ของ 71 ราย) เพราะทำให้รู้สึกไม่ชอบที่สีผิวแตกต่างจากเพื่อน (ร้อยละ 100) และสถานการณ์การมาพบแพทย์บ่อยครั้ง (ร้อยละ 50 ของ 80 ราย) เพราะรู้สึกเบื่อการรอรับบริการ (ร้อยละ 100)

3. สถานการณ์ที่เป็นสิ่งก่อความเครียดภายในบุคคลด้านสังคมวัฒนธรรม

เด็กวัยรุ่นธาลัสซีเมียมากกว่าครึ่งหนึ่ง (56 ราย) ระบุว่า มี สถานการณ์การที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองให้การดูแลอย่างใกล้ชิดมากกว่าพี่น้องคนอื่น และในจำนวนนี้ประมาณ 3 ใน 5 (ร้อยละ 60.7 ของ 56 ราย) ระบุว่าสถานการณ์ดังกล่าว เป็นสิ่งก่อความเครียดภายในบุคคลด้านสังคมวัฒนธรรมโดยทุกราย (ร้อยละ 100) ให้เหตุผลว่าเพราะรู้สึกอึดอัดที่มีคนคอยดูแลอย่างใกล้ชิด

สถานการณ์ที่เป็นสิ่งก่อความเครียดระหว่างบุคคลของเด็กวัยรุ่นธาลัสซีเมีย (interpersonal stressors) และเหตุผล

เด็กวัยรุ่นธาลัสซีเมีย มากกว่าครึ่งหนึ่ง (56 ราย) ระบุว่า มี สถานการณ์การไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อน และในจำนวนนี้เกือบทุกคน (ร้อยละ 92.9 ของ 56 ราย) ระบุว่าสถานการณ์ดังกล่าว เป็นสิ่งก่อความเครียดระหว่างบุคคลโดยทุกราย (ร้อยละ 100) ให้เหตุผลว่าเพราะรู้สึกเสียใจ น้อยใจ เพราะอยากไปร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อน

สถานการณ์ที่เป็นสิ่งก่อความเครียดภายนอกบุคคลของเด็กวัยรุ่นธาลัสซีเมีย (extrapersonal stressors) และเหตุผล

เด็กวัยรุ่นธาลัสซีเมียที่ระบุว่า มีสถานการณ์พบว่า ครึ่งหนึ่งหรือมากกว่าครึ่งหนึ่งระบุว่า สถานการณ์เหล่านั้นเป็น สิ่งก่อความเครียดภายนอกบุคคลและเหตุผลคือ สถานการณ์การขาดเรียน บ่อยเพื่อไปรับการตรวจรักษาตามแพทย์นัด (ร้อยละ 93.8 ของ 64 ราย) เพราะทำให้รู้สึกเป็นห่วง การเรียน กลัวเรียนไม่ทันเพื่อน (ร้อยละ 100) การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องหยุดงาน เพื่อพา มาโรงพยาบาล (ร้อยละ 71.3 ของ 80 ราย) เพราะทำให้รู้สึกเป็นภาระทำให้พ่อแม่ขาดรายได้ (ร้อยละ 100) การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ต้องเสียเงินค่าเดินทางมาโรงพยาบาล (ร้อยละ 59.0 ของ 83 ราย) เนื่องจากไม่อยากให้พ่อแม่ต้องเสียเงินเพราะมีรายได้น้อย (ร้อยละ 100) การที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองต้องเสียเงินค่าที่พัก ค่าอาหารขณะมาโรงพยาบาล (ร้อยละ 59.3 ของ 86 ราย) เนื่องจากไม่อยากให้พ่อแม่ต้องเสียเงินเพราะมีรายได้น้อย (ร้อยละ 100) และการใช้เวลาารรับการตรวจจากแพทย์ รอรับเลือด หรือรอรับยาเป็นเวลานาน (ร้อยละ 97.4 ของ 76 ราย) เพราะทำให้รู้สึก เบื่อการรอรับบริการเป็นเวลานาน (ร้อยละ 100)

สถานการณ์ที่เด็กวัยร่นธาลัสซีเมียระบุว่าเป็นสิ่งก่อความเครียดอันดับต้นๆ

สถานการณ์ที่เด็กวัยร่นธาลัสซีเมีย ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุดระบุว่า เป็นสิ่งก่อความเครียดอันดับต้นๆพบว่า อาการซีด อ่อนเพลีย เหนื่อยง่าย เป็นสถานการณ์ที่เด็กวัยร่นธาลัสซีเมียจำนวนมากที่สุดประมาณ 2 ใน 5 (ร้อยละ 40) ระบุว่า เป็นสิ่งก่อความเครียดอันดับที่ 1 สำหรับสถานการณ์ที่เด็กวัยร่นธาลัสซีเมียจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 14.4) ระบุว่า เป็นสิ่งก่อความเครียดอันดับที่ 2 คือการขาดเรียนบ่อยครั้ง เพื่อไปรับการตรวจรักษาตามแพทย์นัด นอกจากนี้พบว่า การที่ไม่สามารถเล่นกีฬาออกกำลังกายได้เหมือนเพื่อน เป็นสถานการณ์ที่เด็กวัยร่นธาลัสซีเมียจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 11.1) ระบุว่า เป็นสิ่งก่อความเครียดอันดับที่ 3

ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากเด็กวัยร่นธาลัสซีเมีย เมเจอร์ และเบต้าธาลัสซีเมียฮีโมโกลบิน อีที่มีอาการรุนแรง เฉพาะที่มารับการตรวจรักษาในห้องตรวจเด็กโรคเลือด แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในช่วงเดือนเมษายน ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2544 ผลการศึกษาในครั้งนี้จึงสามารถอ้างอิงได้เฉพาะกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ด้านการปฏิบัติพยาบาล

จากผลการศึกษาทำให้พยาบาลได้เข้าใจ และทราบถึงสถานการณ์ที่เด็กวัยร่นธาลัสซีเมียระบุว่ามี และระบุว่าสถานการณ์เหล่านั้นเป็นสิ่งก่อความเครียดภายในบุคคล ระหว่างบุคคล และภายนอกบุคคล ดังนี้

สถานการณ์ที่เป็นสิ่งก่อความเครียดภายในบุคคลด้านร่างกายที่สำคัญได้แก่ สถานการณ์การมีอาการซีดอ่อนเพลีย เหนื่อยง่าย การที่ไม่สามารถเล่นกีฬาออกกำลังกายได้เหมือนเพื่อน การมีรูปร่างเล็กกว่าเพื่อน การมีรูปร่างเล็กกว่าญาติพี่น้อง การไม่มีลักษณะความเป็นหนุ่มสาวเหมือนเพื่อน การมีเลือดกำเดาไหลบ่อยครั้ง การมีท้องโต และการมีไข้ หนาวสั่น มีผื่นคันจากการเดิมเลือด สถานการณ์ที่เป็นสิ่งก่อความเครียดภายในบุคคลด้านจิตใจอารมณ์ได้แก่ การมีหน้าตาแบบธาลัสซีเมีย การมีสีผิวเหลืองคล้ำ การมาพบแพทย์บ่อย และสถานการณ์ที่เป็นสิ่งก่อความเครียดภายในบุคคลด้านสังคมวัฒนธรรมได้แก่ การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองให้การดูแลอย่างใกล้ชิดมากกว่าพี่น้องคนอื่น

สถานการณ์ที่เป็นสิ่งก่อความเครียดระหว่างบุคคลของเด็กวัยรุ่นชาติพันธุ์ได้แก่ สถานการณ์การไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อน และสถานการณ์ที่เป็นสิ่งก่อความเครียดภายนอกบุคคลของเด็กวัยรุ่นชาติพันธุ์ได้แก่ สถานการณ์การขาดเรียนบ่อยเพื่อไปรับการรักษาตามแพทย์นัด การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองต้องหยุดงาน เพื่อพามาโรงพยาบาล การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครอง ต้องเสียเงินค่าเดินทางมาโรงพยาบาล การที่บิดามารดา หรือผู้ปกครองต้องเสียเงินค่าที่พัก ค่าอาหารขณะมาโรงพยาบาล และการใช้เวลาารรับการตรวจจากแพทย์ รอรับเลือด หรือรอรับยาเป็นเวลานาน

ซึ่งในการดูแลพยาบาลควรมีการประเมินสถานการณ์ ที่เป็นสิ่งก่อความเครียดของเด็กวัยรุ่นชาติพันธุ์ และให้การช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ดังนี้

1. แนะนำการพักผ่อนอย่างเพียงพอ ในช่วงที่ร่างกายมีอาการซีด อ่อนเพลีย เพื่อลดการใช้ออกซิเจน และควรออกกำลังกาย หรือทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับสภาพร่างกายของตนเอง

2. ควรให้การดูแลในด้านการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น โดยให้เด็กวัยรุ่นชาติพันธุ์เข้าใจ และยอมรับในภาพลักษณ์ของตนเองที่มีรูปร่างเล็กกว่าญาติพี่น้อง หรือไม่มีลักษณะความเป็นหนุ่มสาวเหมือนเพื่อน มีหน้าตาแบบชาติพันธุ์ หรือมีสีผิวเหลืองคล้ำ และแนะนำครอบครัว และเพื่อนไม่ควรล้อเลียน หรือแสดงความรังเกียจภาพลักษณ์ของเด็กวัยรุ่นชาติพันธุ์

3. ควรให้คำแนะนำบิดามารดา หรือผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กวัยรุ่นชาติพันธุ์ โดยไม่ควรปกป้อง ตามใจ หรือเข้มงวดจนเกินไป ควรให้โอกาสเด็กวัยรุ่นชาติพันธุ์ได้เข้าร่วมกิจกรรมเท่าที่สามารถทำได้ โดยไม่ทำให้เหนื่อยหรืออ่อนเพลียมากเกินไป

4. ควรจัดเวลาในการให้บริการที่เหมาะสม เพื่อช่วยลดระยะเวลาการรอรับบริการของเด็กวัยรุ่นชาติพันธุ์และผู้ปกครอง

ด้านการศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กวัยรุ่นชาติพันธุ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์ที่เป็นสิ่งก่อความเครียดของเด็กวัยรุ่นชาติพันธุ์ทั้งสิ่งก่อความเครียดภายในบุคคล ระหว่างบุคคลและภายนอกบุคคล และใช้เป็นแนวทางแก่ผู้เรียนในการประเมินสิ่งก่อความเครียดของเด็กวัยรุ่นชาติพันธุ์เพื่อสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการพยาบาลเพื่อช่วยเหลือเด็กวัยรุ่นชาติพันธุ์ได้อย่างเหมาะสม

ด้านการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยเกี่ยวกับเด็กวัยรุ่นธาลัสซีเมียในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่เป็นสิ่งก่อความเครียดในประเด็นอื่นๆต่อไป ซึ่งช่วยให้การศึกษาวิจัยในเด็กวัยรุ่นธาลัสซีเมียมีความครอบคลุมยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาซ้ำในเด็กวัยรุ่นธาลัสซีเมียโดยเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และทำการศึกษาในแหล่งอื่น เพื่อให้การศึกษาสถานการณ์ ที่เป็นสิ่งก่อความเครียดของเด็กวัยรุ่นธาลัสซีเมียมีความชัดเจนยิ่งขึ้น
2. ศึกษาในกลุ่มเด็กวัยรุ่นธาลัสซีเมียชนิดที่มีความรุนแรงเล็กน้อยหรือปานกลางเพื่อให้สามารถเปรียบเทียบสถานการณ์ที่เป็นสิ่งก่อความเครียดของเด็กวัยรุ่นธาลัสซีเมียในทุกกลุ่มเพื่อให้ความเข้าใจในสถานการณ์ที่เป็นสิ่งก่อความเครียดของเด็กวัยรุ่นธาลัสซีเมียมีความครอบคลุมมากขึ้น
3. ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้สิ่งก่อความเครียดของเด็กวัยรุ่นธาลัสซีเมียระหว่างผู้ป่วยเด็กกับผู้ปกครองหรือพยาบาล เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งก่อความเครียดของเด็กวัยรุ่นธาลัสซีเมียมีความชัดเจนยิ่งขึ้น และทราบการรับรู้ถึงสิ่งก่อความเครียดที่เหมือน หรือแตกต่างกันของเด็กวัยรุ่นธาลัสซีเมียกับพยาบาลหรือผู้ปกครอง
4. ศึกษาสิ่งก่อความเครียดในเด็กวัยรุ่นโรคเรื้อรังอื่นๆเพื่อให้ทราบสถานการณ์ที่เป็นสิ่งก่อความเครียดของเด็กวัยรุ่นโรคเรื้อรังอื่นๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการดูแลผู้ป่วยเด็กวัยรุ่นเหล่านี้ต่อไป